

18. Празька літературна школа: Ліричні та епічні твори / Упорядкування і передмова В. А. Просалової. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2008. – 280 с.

19. *Абліцов В.* Галактика «Україна». Українська діаспора: видатні постаті / В. Абліцов. – К.: КИТ, 2007. – 436 с.

*Сергій ГАЛЬЧАК,
Ніна ГАЛЬЧАК*

РАТНА СЛАВА ЖМЕРИНЩИНИ

Є у світі величне, ні з чим незрівнянне почуття, – любов до своєї Батьківщини, рідної прабатьківської землі, свого народу. Такий же величний і священний обов'язок – захищати їх від посягань ворога, не шкодуючи найдорожчого – життя, боротись до останньої краплини крові та останнього подиху за незалежність й цілісність рідної держави, щасливе майбутнє співвітчизників.

За визначенням, що міститься у «Новому тлумачному словнику української мови» [1], «герой – видатна своїми здібностями і діяльністю людина, що виявляє відвагу, самовідданість і хоробрість у бою, переможець, звияжець, лицар, витязь», а героїство – «виявлення героїзму; хоробрість, мужність, молодечтво, відвага, відважність, самовідданість, безстрашність...» Цими рисами завжди володіли кращі сини й дочки Вітчизни.

Особливо масовим прояв героїзму характерний для періодів доленосних випробувань, яким, зокрема, стала Друга світова війна. Тоді за проявлені патріотизм, активну відданість Матері-Вітчизні понад сто уродженців Вінницької області стали Героями Радянського Союзу. Шестеро із них, Тихон Порфирівич Абрамов, Андрій Михайлович Грабчак, Іван Платонович Ковальов, Іван Іванович Оленич, Данило Петрович Тиквач, Григорій Якович Усатий, – уродженці Жмеринського району.

Абрамов Тихон Порфирівич народився 16 червня 1901 р. в с. Кацмазів у селянській сім'ї. Українець. У 1920 р. закінчив 10 класів, був секретарем сільради, працював також помічником ма-

шиніста паровоза. В 1922 р. добровольцем пішов у Червону армію. В 1928 р. закінчив військово кавалерійське училище. В 1939 р. брав участь у визвольному поході радянських військ у Західну Україну. Учасник Другої світової війни. Воював на Південно-Західному, Калінінському, Західному, Північно-Кавказькому, Центральному, 1-у та 2-у Українських, 1-у Білоруському фронтах.

У переможному 1945 р., будучи гвардії полковником, командував 49-ю гвардійською танковою бригадою 2-ї гвардійської армії (1-й Білоруський фронт). У січні 1945 р. вона відзначилась у боях за визволення Польщі. Зокрема, 15 січня форсувала р. Піліца і зайняла м. Сохачев, де вела кровопролитні бої до підходу основних сил корпусу. 17 січня форсувала р. Бзура, забезпечивши переправу іншим з'єднанням. Успішно діяла вона також у боях за міста Любень, Іновроцлав.

Учасник штурму Берліна.

За зразкове виконання бойових завдань командування у боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками та проявлені при цьому відвагу і героїзм Указом Президії Верховної Ради СРСР від 6 квітня 1945 р. йому присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Після війни продовжував службу в Радянській Армії.

Генерал-майор танкових військ.

Помер 1990 р. Похований в м. Москві [2, с.17].

Грабчак Андрій Михайлович народився 3 листопада 1910 року в с. Вознівці в селянській сім'ї. Українець. Освіта неповна середня. Працював на шахті забійником. У 1932 р. призваний в Червону армію. Брав участь у радянсько-фінляндській війні 1939 – 1940 рр. У боях Другої світової війни з серпня 1941 р. На чолі загону був закинтий у ворожий тил в Олевський район Житомирської області для організації диверсій на залізницях. До листопада 1943 р. його загін нараховував 1300 партизанів і був реорганізований в партизанське з'єднання, яке здійснювало диверсії на ділянках залізних доріг Шепетівка – Бердичів, Шепетівка – Новоград-Волинський, Житомир – Новоград-Волинський. В серпні 1944 р. партизани з'єднались з наступаючими частинами Червоної армії. За відрізок часу з 17 січня 1943 р. по 1 серпня 1944 р. вони пустили

під укіс 2 бронепοїзди, 163 вїйськових ешелони з живою силою, технїкою і боеприпасами протївника.

2 травня 1945 р. бойовому командїру прїсвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Після вїйни жив у Черкасах. Працював в органах Міністерства внутрїшніх справ України, потїм на господарській роботї. Помер 19 червня 1973 р. [2, с. 63].

Ковальов Іван Платонович. Уродженець с. Тарасївка. Народився 21 травня 1921 р. в робїтничїй сїм'ї. Українець. Закїнчив школу № 5 у м. Нікополї Дніпропетровської області. Працював токарем на Південнотрубному металургїйному заводї. В 1940 р. прїзваний в ряди Червоної армії.

Учасник Другої свїтової вїйни з червня 1941 р. В 1942 роцї закїнчив курси молодших лейтенантїв. 10 березня 1943 року очолюваний ним мїннопїдривний взвод 9-го окремого батальйону мїнерїв (Півнїчно-Захїдний фронт) був закинутий у тїл ворога (Псковська область). За сїм мїсяцїв бойової дїяльностї пустив під укіс 16 вїйськових ешелонїв, пїдрвав 17 мостїв, знищив бїльше 1,4 км лїнії зв'язку, 2 танки, бронемашину протївника. Брав участь у боях з трьома каральними експедицїями.

За зразкове виконання бойового завдання, особїсту мужнїсть 4 червня 1944 р. нагороджений медаллю «Золота Зїрка».

У 1953 р. в званні полковника звільнився в запас. Повернувся в рїдне село. Працював на радянській та господарській роботї [2, с. 95].

Оленич Іван Іванович народився 20 березня 1920 р. в с. Носкївцї в селянській сїм'ї. Українець. Закїнчив 7 класїв. Працював зв'язкївцем у м. Попасна Луганської області. Закїнчив школу ФЗН при Миколаївському суднобудївному заводї. Працював на ньому слюсарем. У Червонїй армії з 1940 року. Учасник Другої свїтової вїйни з червня 1941 р. Воював на Південно-Захїдному, 1-у Бїлоруському, 2-у та 3-у Українських фронтах.

Вїдзначився під час форсування р. Днїпро та захоплення плацдарму в районї с. Григорївка Канївського району Черкаської області. Будучи молодшим лейтенантом, командиром телефонного

взводу 703-ї окремої роти зв'язку 38-ї стрілецької дивізії 40-ї армії (Воронезький фронт), в ніч на 24 вересня 1943 р. з трьома зв'язквцями в числі перших переплив ріку і, проклавши кабельну лінію, встановив зв'язок командира дивізії з передовим полком, що захопив плацдарм на правому березі.

10 січня 1944 р. йому присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Звільнився в запас в 1946 р. Працював у місцевому радгоспі. Помер у 1988 р. Похований в с. Олександрівка Жмеринського району [2, с. 142].

Тиквач Данило Петрович народився 6 квітня 1910 р. у Жмеринці в робітничій сім'ї. Українець. Закінчив неповну середню школу і курси гірничих майстрів. Працював на шахті № 8 в Донецьку. В Червоній армії з 1932 р. Учасник Другої світової війни з червня 1941 р.

Будучи гвардії майором, командиром 206-го артилерійського полку 1-ї гвардійської артилерійської дивізії прориву 60-ї армії (Воронезький фронт), 9 жовтня 1943 р. одним із перших у дивізії форсував з полком р. Дніпро в районі с. Лютеж Вишгородського району Київської області. За 2 дні боїв полк знищив 18 танків, 8 гармат, 9 мінометів, 11 автомашин і значну кількість живої сили противника, чим забезпечив утримання плацдарму.

17 жовтня 1943 р. нагороджений медаллю «Золота Зірка».

Після війни продовжив службу в Радянській Армії. Звільнився в запас у званні підполковника в 1947 р. Оселився в Одесі. Працював у торгівельній мережі.

Помер у 1993 р. Похований в с. Коростівці Жмеринського району [2, с. 198].

Усатий Григорій Якович народився 16 січня 1916 р. в с. Мала Жмеринка в селянській сім'ї. Українець. Закінчив 7 класів і курси вагонних майстрів. Працював у Жмеринці слюсарем вагонного депо. В Червоній армії в 1936 – 1938, 1939 – 1940 рр. і з 1941 р. Учасник війни з вересня 1941 р. Воював на Калінінському, 1-у Прибалтійському, 2-у Білоруському фронтах. Деякий час, надаючи допомогу, служив у 1-й Польській армії.

Відзначився в боях на р. Одер. Тоді, будучи старшим лейтенантом, командиром роти 238-го стрілецького полку 186-ї стрілецької дивізії 65-ї армії (2-й Білоруський фронт), в період 18 – 22 квітня 1945 р. зі своєю ротою в числі перших подолав ріку і вів бої за захоплення та розширення плацдарму на її лівому березі в районі південніше м. Шеттін (Щецін, Польща). У кровопролитних сутичках ротою знищено понад 150 гітлерівців.

За проявлену мужність 29 червня 1945 р. став Героєм Радянського Союзу.

Після війни продовжив службу в Радянській Армії. Звільнився в запас у званні майора. З 1957 р. жив у Жмеринці. Працював заступником директора школи-інтернату.

Помер 26 вересня 1966 р. [2, с. 204].

Жмеринщина стала рідною для Героїв Радянського Союзу росіян Петра Михайловича Беляєва, Петра Миколайовича Куніцина, Миколи Івановича Мамонтова, українця Григорія Васильовича Ярового.

Беляєв Петро Михайлович народився в м. Білгород Івановської області (Російська Федерація). Учасник Другої світової війни. Танкіст 6-го гвардійського танкового корпусу. Брав участь у звільненні Києва, Фастова, Житомира, Бердичева. Під час штурму Берліна командував батальйоном. Полковник. За успішно проведену бойову операцію удостоєний звання Героя Радянського Союзу.

Після війни оселився у Жмеринці. Працював у відділі народної освіти на посаді завгоспа. Помер у листопаді 1980 року. Похований у Жмеринці [3, с. 302 – 303].

Куніцин Петро Миколайович народився 1921 р. в Амурській області (Російська Федерація). У Червоній армії з 1940 р. Учасник Другої світової війни. Сапер. Брав участь у боях під Москвою, на Курській дузі, визволяв Київ та інші міста України, а також Польщі. За мужність, проявлену під час форсування Дніпра, удостоєний звання Героя Радянського Союзу. Демобілізувавшись, мешкав у с. Межирів Жмеринського району. Трагічно загинув у травні 1965 р. Похований у Межиріві [3, с. 315].

Мамонтов Микола Іванович народився в с. Кусково Тамбовської області (Російська Федерація). Учасник Другої світової

війни. Командир мінометної батареї. Воював на Сталінградському фронті, у Прибалтиці. За успішне визволення Кенігсберга удостоєний звання Героя Радянського Союзу.

Після війни закінчив військову академію ім. М. Фрунзе. Служив в армії. В 1964 р. звільнився у запас. Мешкав у м. Жмеринці. Працював техніком Південно-Західної залізниці, ревізором. Брав участь у спорудженні Жмеринського елеватора. Помер 17 квітня 1999 р. [3, с. 315 – 316].

Яровий Григорій Васильович народився 1916 р. в с. Кам'янка Ізюмського району Харківської області. Учасник бойових дій Другої світової війни з червня 1941 по травень 1945 рр. (11-й саперний батальйон). Старшина. За мужність, проявлену під час форсування Дніпра, удостоєний звання Героя Радянського Союзу. Після війни мешкав у смт Браїлів Жмеринського району.

Помер 28 лютого 1988 р. [3, с. 325].

Із Жмеринщиною також пов'язана біографія Героїв Радянського Союзу Івана Никифоровича Асмолова та Івана Васильовича Бевза.

Асмолов Іван Никифорович народився 17 квітня 1905 року в с. Дворці Калузької області (Російська Федерація). З 1930 р. працював на Брянському механічному заводі. Закінчив технікум. У 1938 р. призначений начальником Жмеринського вагонного депо.

В боях Другої світової війни з 20 листопада 1941 р. Старший лейтенант. Замполіт батальйону. Загинув 20 листопада 1943 р. Похований в с. Мар'янівка Святошинського району Київської області. 10 січня 1944 р. за зразкове виконання бойових завдань удостоєний звання Героя Радянського Союзу (посмертно) [3, с. 300].

Бевз Іван Васильович народився 30 серпня 1903 в м. Темрюк Краснодарського краю (Російська Федерація) в сім'ї рибалки. Українець. Закінчив середню школу, працював на тютюнових плантаціях. У Червоній армії з 1919 р. В 1927 – 1929 рр. – на комсомольській роботі в м. Жмеринці, в 1929 – 1937 – на партійній роботі у Вінниці та Могилеві-Подільському. З 1937 р. директор Вінницького драматичного театру, а потім міської бібліотеки.

Учасник Другої світової війни. Керівник підпільної організації у м. Вінниці. У червні 1942 р. з групою підпільників схоплений гітлерівцями, а 13 січня 1943 р. – розстріляний. Звання Героя

Радянського Союзу удостоєний 8 травня 1965 року (помертно) [3, с. 302].

Вічним прихистком жмеринська земля стала для її визволителів, Героїв Радянського Союзу **Володимира Онуфрійовича Коноваленка** – гвардії майора, командира 203-го гвардійського стрілецького полку 70-ї гвардійської стрілецької дивізії 38-ї армії, росіянина (*загинув 30 березня 1944 р., похований у м. Жмеринці*) та **Сергія Трохимовича Кузнєцова** – старшого сержанта, командира гармати 611-го винищувально-протитанкового артилерійського полку 40-ї армії, мордвина (*загинув 16 січня 1944 р., похований у м. Жмеринці*) [4, с. 346].

Гордість та слава Жмеринщини й фронтовики-Герої Соціалістичної Праці уродженці району Олександр Павлович Витвицький, Григорій Софронович Рудяк, пов'язаний долею із Жмеринщиною Петро Маркович Ольховик.

Витвицький Олександр Павлович народився 1924 р. в с. Тарасівка, українець. Учасник бойових дій Другої світової війни 1944 – 1945 рр. Воював у складі 350-ї стрілецької дивізії 29-ї механізованої бригади 13-ї армії (1-й Український фронт). Рядовий.

Повернувшись із фронтів, працював у колгоспі «Зоря комунізму» в рідному селі. У 1954 р. призначений бригадиром комплексної бригади. Без відриву від виробництва здобув агрономічну освіту. За високі виробничі показники у 1977 р. удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці.

Помер 15 жовтня 2007 р. [5, с. 731].

Рудяк Григорій Софронович народився 1908 р. в с. Зоринці у бідній багатодітній селянській родині. Підлітком залишився без батька, ще у юному віці пас людську худобу, потім пішов працювати у сільську кузню. З 1932 р. – комбайнер.

Учасник радянсько-фінляндської війни, а також Другої світової. Сапер. Був важко поранений.

Після демобілізації працював комбайнером колгоспу ім. Дзержинського с. Почапинець Жмеринського району. За вагомі трудові здобутки 23 липня 1966 р. удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці. Трудовим сумлінням відзначився й наступного року, намолотивши комбайном «СК-4» 8268 ц зерна – найбільше в районі... [6]. Помер 14 квітня 1980 р.

Ольховик Петро Маркович народився 21 січня 1922 р. в с. Багринівці сусіднього Літинського району в селянській сім'ї. Українець. Учасник бойових дій Другої світової війни (із березня 1944 р.). Після призову в Червону армію розпочав службу в 869-у стрілецькому полку (I-й Український фронт), де закінчив полкову школу. Сержант. Командир стрілецького відділення. Влітку 1944 р. визволяв від гітлерівців міста і села Західної України. За мужність і відвагу, проявлені у тих боях, нагороджений орденом Вітчизняної війни II ступеня, медаллю «За відвагу». У серпні 1944 р. 18-у гвардійську армію, в якій служив, було передано до складу новоутвореного 4-го Українського фронту. Тепер уже визволяв від нацистських окупантів населені пункти Закарпатської України, сусідньої Чехословаччини. Був поранений.

Після війни повернувся в рідні Багринівці. Два роки працював бригадиром у місцевому колективному господарстві, а в 1948 – 1958 рр. – головою сусіднього колгоспу ім. Кірова с. Горбівців. Під його керівництвом господарство уже на початку 50-х років стало одним із передових у районі.

За високі врожаї насіння кок-сагізу Указом Президії Верховної Ради СРСР від 28 серпня 1952 р. був удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці.

З 1958 по 1961 рік він – голова колгоспу в с. Івча Літинського району, а перед виходом на пенсію останніх десять років займав таку ж посаду в с. Северинівці Жмеринського району. Помер у лютому 1996 р. [7].

Такою ж гордістю і славою Жмеринщини є повні кавалери ордена Слави – уродженець району Федір Альбінович Вітомський, його бойові побратими, у свій час мешканці району Василь Петрович Гапонов, Василь Йосипович Кир'яновський, Степан Андрійович Половинець.

Вітомський Федір Альбінович народився 1906 р. в Браїлові. Українець. Навчався у церковно-приходській та сільськогосподарській школах. Працював бригадиром по відгодівлі великої рогатої худоби при Барському цукрозаводі. У 1928 – 1930 рр. служив у Червоній армії.

У червні 1941 р. знову поповнив її ряди. Відступаючи під натиском переважаючих сил ворога, під Миколаєвом був конту-

жений і потрапив у полон, з якого вдалося втекти та добратись до Бару.

Знову став фронтовиком навесні 1944 р. (командиром мінометної обслуги 68-ї гвардійської стрілецької дивізії). Визволяв Тернопіль, згодом – Львів. Саме за героїзм і мужність, проявлені в боях за цей великий промисловий, культурний і адміністративний центр Західної України удостоєний ордена Слави III ступеня.

Невдовзі на грудях фронтовика засяяла нова нагорода – орден Слави II ступеня. Цього разу подолянин відзначився у польському місті Жешуві. Тут через пошкодження залізниці зосередились кілька ворожих ешелонів з бойовою технікою і живою силою. Саме по них і повів прицільний вогонь відважний мінометник. У результаті тоді було знищено 40 гітлерівців і 20 виведено зі строю, ворог зазнав значних матеріальних втрат.

27 квітня 1945 р. по 26-й армії вийшов наказ № 0110 про нагородження гвардії старшого сержанта Ф. А. Вітомського ще одним орденом Слави II ступеня – це була оцінка його героїзму і доблесті в боях за угорську столицю.

7 травня 1974 р. став повним кавалером ордена Слави – цього дня Президія Верховної Ради СРСР перенагородила відважного бійця, відмінивши наказ № 0110 від 27 квітня 1945 р. по 26-й армії.

По завершенню війни повернувся до Бару, знову працював бригадиром по відгодівлі худоби. Помер у 1990 р. [8, с. 548].

Гапонов Василь Петрович народився 1925 р. в с. Тарасівка Медвенського району Курської області (Російська Федерація). Росіянин. Учасник бойових дій Другої світової війни. Санітар 3-го танкового батальйону 237-ї танкової бригади 31-го корпусу.

Не раз, ризикуючи власним життям, рятував на ратному полі життя бойових побратимів: під Корсунь-Шевченківським, під час Львівсько-Сандомирської наступальної операції...

Як зазначається у нагородній реляції, «ефрейтор Гапонов... у боях в районі Колтув – Хілчіце – Жечіца з 17.7.44 р. по 28.7.44 р. проявив себе винятково хоробрим воїном. Він весь час перебував з танками у бойових порядках, надаючи першу допомогу пораненим на полі бою. За час бойових операцій тов. Гапонов надав першу допомогу і евакуював з поля бою 17 чоловік. В боях за село Хілчіце під сильним вогнем ворога надав першу допомогу і евакуював на конях пораненого ад'ютанта командира першого танкового ба-

тальйону та двох офіцерів і трьох солдатів...» За проявлену мужність удостоєний ордена Слави III ступеня.

Невдовзі його груди прикрасив й орден Слави II ступеня. Тоді, надаючи медичну допомогу екіпажу підбитого танка, потрапив в оточення, але, не розгубившись, викликав вогонь на себе. Ворог був знищений.

А одного разу йому довелося вести танк самому.

«Санітар єфрейтор Гапонов В. П. у боях при прориві сильно укріпленої, глибоко ешелонованої оборони противника, а також під час переслідування відступаючого ворога з 12 по 15 січня 1945 року, – константував у нагородному листі командир батальйону, – показав мужність і відвагу в боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками.

Під час атаки ворожої оборони в районі населеного пункту Рендзін один з танкових екіпажів вийшов з ладу, але танк залишався на ходу. Єфрейтор Гапонов В. П. вскочив у машину і почав розстрілювати ворожу піхоту. В цьому бою знищив до 15 солдатів і офіцерів противника. За 13 днів боїв тов. Гапонов весь час перебував у бойових лініях танків, надаючи допомогу пораненим і евакуйовуючи їх в тил. За час боїв він виніс із поля бою 27 танкістів і піхотинців, надав першу медичну допомогу 20-и іншим бійцям...»

За проявлену ратну доблесть нагороджений орденом Слави I ступеня.

Учасник Параду Перемоги.

Демобілізувавшись, оселився в м. Жмеринці, де працював помічником складача залізничних ешелонів, головним кондуктором товарних поїздів [3, с. 438 – 440].

Кир'яновський Василь Йосипович народився 1920 р. на хуторі Павлівка Канівського району Черкаської області. Українець. Восени 1940 р. призваний у лави Червоної армії. Учасник бойових дій Другої світової війни з червня 1941 р. Спершу воював у складі військ Західного фронту. Захищав Москву, брав участь в історичному контрнаступі радянських військ. У липні 1942 р. в жорстокій сутичці під В'язьмою був важко поранений. Більше року довелося провести в госпіталях.

Після одужання знову повернувся у стрій. З лютого 1944 р. служив кулеметником 498-го окремого кулеметно-артилерійського батальйону 54-го укріпленого району 2-го Українського фронту.

Брав участь у визволенні від нацистських загарбників Вінницької області. Потім воював на румунській території.

«2 липня 1944 року, – читаємо у нагородному листі, – в районі Урсоя, що північніше Ясс, на рубіж оборони батальйону силами піхоти і танків при підтримці авіації противник перейшов в атаку. У розпалі бою був смертельно поранений командир взводу. І тоді рядовий Кир'яновський у критичну хвилину взяв командування на себе. Під його керівництвом бійці підрозділу знищили 20 німецьких солдатів, а особисто товариш Кир'яновський – 7 фрідців». 23 вересня 1944 р. нагороджений орденом Слави III ступеня.

Ще одна ратна відзнака Батьківщини – орден Слави II ступеня – з'явилася на гімнастерці бійця в останній день 1944 року – за проявлені мужність і героїзм (знову на румунській землі).

15 грудня ефрейтор Кир'яновський отримав наказ розвідати розвилку доріг в районі висоти 239. З групою бійців відправився у ворожий тил. Ретельно вивчив всі підступи до транспортних артерій, а також військові комунікації противника, його вогневі точки. Повертаючись із багатою інформацією у свою військову частину, розвідники наштовхнулись на велику групу озброєних салашистів. У запеклій сутичці вони знищили п'ятьох солдатів і одного офіцера. Решту 38 солдатів і офіцера захопили в полон. Серед трофеїв виявилось шість кулеметів, міномет, рація, вісім підвід, понад 80 тисяч патронів, портфель із важливими документами...

А всього через кілька днів уже на території Угорщини в бою за сильно укріплене село Підьяре, незважаючи на відчайдушний ворожий вогонь, а також поранення, першим піднявся в атаку, що сприяло загальному успіху. Невдовзі ворожий гарнізон було розгромлено...

За проявлені хоробрість і відвагу командир батальйону представив ефрейтора В. Й. Кир'яновського до звання Героя Радянського Союзу. Проте 28 квітня 1945 року Президія Верховної Ради СРСР нагородила його орденом Слави I ступеня.

Після війни В. Й. Кир'яновський мешкав у смт Браїлові. Працював молотобійцем на місцевому цукровому заводі. Трудився також на Жмеринському винзаводі, провідником на залізниці. Помер 3 вересня 1977 р. [3, с. 443 – 445].

Половинець Степан Андрійович народився 1925 р. в с. Семенівка Івановського району Херсонської області. Росіянин.

Коли розпочалася війна, йому виповнилося лише шістнадцять. Тоді став працювати на заводі «Красный двигатель», котрий виготовляв зброю для фронту. Солдатом-червоноармійцем став лише навесні 1943 р. Розпочав військову службу на Кубані навідником 45-міліметрової гармати.

Уже у перших сутичках з ворогом зарекомендував себе з найкращого боку. 21 червня 1943 р. командир полку майор Кордюков «за відвагу і мужність, знищення значної кількості техніки і живої сили противника» представив артилериста до ратної відзнаки. В нагородній реляції говорилося:

«У боях за Батьківщину доблесно б'ється з німецькими загартниками червоноармієць Половинець. Проявляє відвагу і мужність. Біля станиці Кримська в період бойових дій з 26 травня по 10 червня, не зважаючи на відчайдушний вогонь противника, сміливо висувався вперед і розстрілював ворогів з прямої наводки. Знищив 3 кулемети з обслугами, протитанкову гармату, ліквідував 2 снайперських гнізда.

У бою за висоту 61 тов. Половинець знищив 2 кулеметні точки, ротний міномет і ворожий спостережний пункт.

30 травня під час відбиття контратаки противника влучними пострілами підбив фашистський танк, знищив до десяти ворожих солдатів...»

Тридцятого липня 1943 р. удостоєний ордена Червоної Зірки, а через чотири місяці – ще й ордена Вітчизняної війни II ступеня.

Тим часом визвольні бої гриміли уже на Кримському півострові. Не знала спочинку Степанова «сорокап'ятка». Особливо на підступах до Севастополя.

Як відзначав у нагородному листі командир полку, «...у запеклих сутичках з ворогом з 1.5 по 13.5.1944 р. тов. Половинець ще раз зарекомендував себе досвідченим, мужнім і відважним воїном. Він завжди перебував у бойових порядках піхоти і з прямої наводки знищив 7 кулеметів, 2 протитанкові гармати, 2 підводи з боєприпасами, 3 міномети та до 80 солдатів і офіцерів противника, чим забезпечив загальний успіх». За проявлений ратний подвиг нагороджений орденом Слави III ступеня.

По завершенню Кримської наступальної операції дивізію було передано 33-й армії I-го Білоруського фронту. На початку 1944 року командир 100-міліметрової гармати першант С. А. Посовинець зроби ворога усе на польській землі

У післявоєнний час оселився у м. Жмеринці. Працював машиністом, апаратником, техніком-технологом, майстром місцевого вагоноремонтного заводу, а з 1981 р. по 1990 р. – у вагонному депо. В 2004 р. удостоєний звання почесного громадянина м. Жмеринки [9, с. 117 – 120].

Вражають своєю мужністю, незламністю духу, синівською відданістю й теперішні герої – «Небесної сотні», відважні захисники Вітчизни, подвиг яких додає упевненості у торжестві справедливості, мобілізує на ратні вчинки нових патріотів, готових до останнього подиху захищати рідну землю, відстоювати цілісність та незалежність суверенної Української держави. У їх славній когорті теж чимало уродженців Вінниччини, нагороджених орденами «Золота Зірка». Серед них жмеринчани Валерій Олександрович Брезденюк, Леонід Петрович Полянський, Вячеслав Анатолійович Семенов.

Брезденюк Валерій Олександрович народився 17 червня 1963 р. у м. Жмеринці. Художник у техніці ебру (малюнки на воді), приватний підприємець (мав у місті комп'ютерний клас). У 2013 р. увійшов до фіналу конкурсу «Україна має талант», став переможцем аналогічного конкурсу «Жмеринка має таланти».

Загинув у ніч проти 19 лютого 2014 р. під час мітингу в Києві на Євромайдані.

За громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння українському народу, виявлені під час Революції гідності, 21 листопада 2014 р. удостоєний звання Героя України. Нагороджений орденом «Золота Зірка» (посмертно). Похований у м. Жмеринці [3, с. 559].

Полянський Леонід Петрович народився 24 жовтня 1975 р. у м. Жмеринці. Працював залізничником у Жмеринці, останні роки мешкав у Києві. Рідні розповідають, що він був життєрадісним чоловіком, мріяв про світле, демократичне майбутнє України, а тому не міг стояти осторонь беззаконня, що творилося за часів правління Януковича і його злочинного оточення. Брав активну участь з початку акцій протесту на Майдані Незалежності. Був членом Самооборони Майдану. 3 грудня 2013 року належав до Барської роти.

Загинув 20 лютого 2014 р. під час влаштованої тодішньою владою бійні на вул. Інститутській.

За громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння українському народу, виявлені під час Революції гідності, 21 листопада 2014 р. удостоєний звання Героя України. Нагороджений орденом «Золота Зірка» (посмертно). Похований на римо-католицькому цвинтарі у м. Жмеринці [3, с. 559 – 560].

Семенов Вячеслав Анатолійович народився 23 липня 1969 р. у м. Жмеринці. В 1987 – 1989 рр. служив в армії. У 2005 р. закінчив Вінницький політехнічний інститут (нині: національний технічний університет). Працював наладчиком на жмеринському заводі «Сектор».

Мобілізований в серпні 2014 р. Заступник начальника першої прикордонної застави Могилів-Подільського прикордонного загону. Старший лейтенант.

Рідну землю від посягань ворога захищав на Донбасі.

За словами Президента України Петра Порошенка, «Вячеслав Семенов – Герой, який до останнього боронив блокпост «Балу», що на перехресті доріг поблизу населеного пункту Фашівка [Перевальського району Луганської області]. Під командуванням старшого лейтенанта прикордонниками було знищено танк, бойову машину піхоти та вантажівку супротивника. Вячеслав завжди був у бою до останнього і беріг своїх людей. Усі підлеглі повернулися живими, а за це офіцер заплатив найдорожчим – життям». Помер 17 лютого 2015 від важкого осколкового поранення.

За особисту мужність і професіоналізм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі 11 березня 2016 р. посмертно удостоєний звання Героя України з врученням ордена «Золота Зірка». Також посмертно 9 квітня 2015 р. нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ст.

Похований у Жмеринці [10].

Заслужують на нашу безмежну вдячність і вічну пам'ять уродженці Жмеринщини, загинувши захисники теперішньої Української держави, учасники АТО, кавалери ордена «За мужність» III ст., Віталій Павлович Вінніченко, Микола Петрович Заболотний, Антон Якович Москаленко, Тарас Анатолійович Шпінгаєвич, Микола

Петрович Яжук, їхні відважні земляки Олег Валентинович Пугачов, Петро Миколайович Шептицький [11, с. 367 – 390] та інші безстрашні сини Матері-України.

Слава Героям!

Джерела та література:

1. Новий тлумачний словник української мови. У 3-х т. – Т. 1. А – К / В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. – 2-е вид., випр. – К.: Аконіт, 2008. – 926 с.
2. Гальчак С. Д. Герої Радянського Союзу – уродженці вінницької, Тернопільської та Хмельницької областей / С. Д. Гальчак. – К.: Видавничий дім «АДЕФ-Україна», 2010. – 232 с.
3. Гальчак С. Д. Ратна слава Вінниччини: Час. Події. Особистості / С. Д. Гальчак (автор-упорядник). – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2015. – 608 с.
4. Гальчак С. Д. Визволення Вінниччини від нацистських загарбників (20 грудня 1943 р. – 28 березня 1944 р.): Монографія / С. Д. Гальчак / 3-є вид.: доповн., переробл. – Вінниця: Консоль, 2010. – 420 с.
5. Переможці. Книга Пам'яті України. Вінницька область. Учасники бойових дій Другої світової і Великої Вітчизняної воєн, які померли в повоєнний період або проживають на території області. – Т. 2: Бершадський район, Гайсинський район, Жмеринський район, м. Жмеринка / Обл. редколегія: Спірідонова Л. М. (гол.), Нешик С. С. (заст. гол.), Харчук В. Є. (відп. секретар), Азаров С. Г., Бранько Я. А., Василюк С. М., Гальчак С. Д. та ін. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2007. – 752 с.
6. Вінницька правда. – 1967. – 1 жовтня.
7. Літинський вісник. – 1997. – 5 квітня.
8. Гальчак Сергій. Поділля в роки Другої світової війни (1939 – 1945): Монографія / Сергій Гальчак. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2018. – 656 с.
9. Гальчак С. Д. Ступені мужності / С. Д. Гальчак. – Вінниця, 1995. – 224 с.
10. https://uk.wikipedia.org/wiki/Семнов_Вячеслав_Анатолійович
11. Погончик Григорій. На передньому краї / Григорій Погончик. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2017. – 432 с.

Віталій ТУЧИНСЬКИЙ